

KAVKAZA ESPERANTISTO

Duo monata literatura kaj propaganda gazeto.

Двухнедельный. Литературно-пропагандный. еженедельный журнал.

№ 1

NAVKAZSKIJ ESPERANTIST

1910 յ.

I J A R O

15/28 de Marto.

«KAŬKAZA ESPERANTISTO»

Jarabono 1 rublo—1.06 sm.

Tarifo por anoncoj: 1 paĝo—6 rub., $\frac{1}{2}$ pĝ.—3 r. $\frac{1}{4}$ pĝ.—1 r. 50 kop., $\frac{1}{8}$ pĝ.—75 k., $\frac{1}{10}$ —50 k.

Adresoj de samideanoj 10 k.
Adreso: Tiflis, Pasajo de Puŝkin. Ajk Ter-Astvacatrianc.

„НАВКАЗСКИЙ ЭСПЕРАНТИСТЪ“

Въ годѣ 1 рубль. Объявленія: страница—6 руб., $\frac{1}{2}$ стр.—3 р., $\frac{1}{4}$ стр.—1 р. 50 к., $\frac{1}{8}$ стр.—75 к., $\frac{1}{10}$ стр.—50 к.

Адресъ: Тифлисъ, Пушквинскій Пассажъ Айку Теръ-Аствадатрянцу.

«ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԷՍՊԵՐԱՆՏԻՍՏ»

Տարեկան բաժանորդագիրը 1 ռուբլի:

„კავკაზის ესპერანტიტი“

წელიწადში ღირს 1 მანეთი.

Редакция стиргта ежедневно по вечерамъ
отъ 5—8 ч.



D-ro Zamenhof.

Tifliso, 15 de marto 1910 j.

Al la vasta familio de internaciaj jur-nalaj kaj gazetoj, redaktataj kaj gvidataj en la lingvo «Esperanto»,—aliĝis nun ankoraŭ unu nova ano de l'presio: «Kaŭkaza Esperantisto». La internaciaj organoj de l'esperanto kaj kulturo krom sia senpera celo—kunligadi la donitajn grupojn kun la aliaj, al ili similaj, eksterlandaj societoj,—montriĝas kiel fortiĝegaj ĉenoj ankaŭ do inter la grupoj, societoj, rondetoj kaj diversaj apartaj personoj de iu difinita regiono aŭ distrikto. Konatigante la esperantistojn de tuta mondo kun disvastigado kaj fortiĝigado de ideoj de la Esperantismo inter la kultura loĝantaro de Kaŭkazo kaj aperante kiel organo de la centrala grupo: «Societo Esperantista Kaŭkaza» la novnaskita infano de presio kun grandega preteco kaj antaŭveneco proponas siajn paĝojn al ĉiuj esperantistoj disjetitaj sur la granda spaco inter du maroj: Nigra kaj Kaspia, en la benita Transkaŭkazo.

La komenco de la Esperantista movado en Kaŭkazo estis metita 5 jaroj antaŭe, kiam je unua fojo S-ro Avilov elpaŝis publike, traŝirinte la enkondukantan lecion, kiu konatigis tiffisanojn kun la deveno kaj disvastiĝo de l'lingvo Esperanto kun ĝia signifo kaj estonteco por la tuta mondo civilizita. El la nombro de aŭskultintoj de ĉi tiu lekcio multaj enskribigis kiel lernantoj de l'sistema kurso de Esperanto. Tiel komenciĝis la agado de la juna societo. De tiu momento la esperantista afero en Kaŭkazo ĉiam pli kaj pli fortiĝas kaj disvastiĝas, allogante al si novajn kaj novajn samideanojn inter la klera societo Kaŭkaza. Nuntempe la agado de «Societo Esperantista Kaŭkaza» kosistas ne nur en kondukado de sistemaj kursoj de Esperanto, sed ankaŭ en la preseldona laboro: iom da lerno—kaj legolibroj estas jam eldonitaj kaj ili renkontos ĉie la plej dezi-

rindan sukceson inter la anoj de «S. E. K.» kaj aliaj esperantistoj. Ĉi tiu nova flanko de nia afero estas starigita sufcie solide kaj ekzistas jam la nedisputeblaj argumentoj, ke ĵu plu des ĉiam plimulte fortiĝos kaj kreskos nia interpreno kaj altiros al si multajn samideanajn kunlaborantojn.

Konkludante ĉi tiun malgrandan noteton mi permesas al mi diri iom da vortoj pri nuna situacio de niaj kursoj: Dum la Januaro enskribigis kiel lernantoj pli ol 250 homoj, kiuj estas dividitaj le la 5 grupoj. Tiela mirinda sukceso de l'propagando de nia lingvo pli bone ol ĉio supredirita argumentas, ke la intereso al Esperanto vivas kaj forte kreskas en niaj samurbanoj kaj la skeptikuloj vane asertos, ke nia afero estas mortnaskita kaj poreterne restos sur «la punkto de l'frostigado». No, ne! Esprimante per la matematika lingvo kaj elmontrante la konsekvencojn de disvolvado kaj sukcesojn de Esperanto per iu kurblinio, mi diros kun certeco, ke ĉi tiu kurbo jam antaŭlonge ĉesis esti horizontala kaj netenante rampas ĉiam supren kaj per sia fiera elflekso diras, ke la gloron kaj la bonon de posteuloj atendas la unuanima kaj la obstina laboro de ĉiuj veraj esperantistoj. Neniam devas forgesi, ke:

Eĉ guto malgranda konstante frapante,
Traboras la monton granitan!

V. K—in

AL NIA MAJSTRO

Gloron al Vi, ho, senmorta kreanto
De plej belega la lingv' «Esperanto!»
Kvindek' da jaroj de l' vivo torflugis,
Sed via nomo tutmondon traflugis!

Tuta homaro salutas Vin ĝoje,
Benojn sincerajn sendante multfoje,
Ĉiuj hodiaŭ feliĉaj ni estas,
Ĉar jubileon plej karan ni festas.

Via senmorta kreaĵo mirinda,
Lingvo belsona kaj lingvo laŭdinda,
Amon kaj pacon al homoj donacas...
Kaj malbonecon severe minacas...

Vivu eterne, ho, Majstro glorinda,
Por disvastiĝ' de l' afero aminda!
Vi, nun de ĉiuj popolo' gratulata,
Estas kaj estos eterne benata!

F-ino P. Pavlova

15 Decembro, 1909 j.

**

La modesta familio de la esperantista gazetaro jen riĉiĝis ankoraŭ per unu nova kantanto de libera penso kaj predikanto de l'amo, unueco kaj frateco inter ĉiuj nacioj de nia naturreĉa Kaŭkazo. Kun profunda kredo la popolan energion, la grandan potencon de scienca proceso, kun varmega atenco de l'amo al suferuloj kaj sensortuloj, subpremitaj per terura vivo de l'granda urbo, kun kredo la forton popolan, kun espero la baldaŭnan efektiviĝon de la sankta ideo naskiĝas «Kaŭkaza Esperantisto».

Nun, kiam en ĉiuj anguloj de diversgenta Rusujo, precipe en Kaŭkazo, la batalado inter diversaj naciaj estas tiel kruela, la apero de ĉi tiu profeto estas ĝustatempa kaj salutinda. Sed, por atingi sian luman ideon, ĝi, kompreneble, bezonas samideanan kunsenton, kaj tiom pli kunlaboradon.

Ni salutos ĉian soifon de l'bono kaj amo, sen kiuj ne povas vivi iu ajn homo, iu ajn societo.

Por triumfo de nia komuna afero mi turnas min al vi, sindonaj ĝesamcelanoj, reprezentantoj de ĉiuj nacioj de nia perla Kaŭkazo kaj alvokas mi vin al laboro sankta. Kolektiĝu do ni ĉiujpacaj batantoj ĉirkaŭ nove aperinta antaŭkuriero de

l'amo kaj frateco por ĉiam kaj ĉie semi la bonon senfine!..

Jozefo Asaturov.

3 Marto, 1910

Tiflis

R O N D A J D I O J

De V. Papazjan

„La ora bovido ĉiam estas staranta
Kaj oni bonodorfumas lian potencon“.
Faust (opero)

I

En la profundajo de l'erglobo, kie troviĝas la inferregno, antaŭ la terura palaco de l'diabloestro Behezbuĥ estis granda tumulto.

La tuta infero hodiaŭ kuradis kaj rekuradis.

De ĉiu flanko kriante kaj bruegante rapidis kolektiĝi miloj da grandaj kaj malgrandaj diabloj. Estis vidinda kiel la fajregaj profundajoj subite estis malkovrigantaj kaj de tie elsaltadis ĉiaj malbelaj monstroj, kiuj kriegis kiel furiozaj frenezuloj.

Tio ne estis sufiĉa; la tuta infero tremis de sia fundamento kaj eljetadis el siaj internoj diablojn kaj malbonkorajn krimajn spiritojn, kiuj marŝadis terurigitaj unu sur alia kaj kolektiĝadis antaŭ la palaco.

Sed en kia situacio estis la diabloestro, liaj korteganoj kaj la konsilantoj, kiuj terurigitaj, saltante sur la kapojn unu al alia kaj faligante ilin, rapidis trovi rifuĝejon sub la trono.

Tiu ĉi tumulto komencis jam delouge. La sciigistoj, venantaj de ĉiu flanko, alportadis al la reĝo de l'infero pli kaj pli minacigajn sciigojn, kaj li pala kaj konfuziĝinta, kunvenigis ĉirkaŭ si la saĝulojn de sia subtera regno kaj ili estis sidigintaj por interkonsili.

Antaŭ tio ĉi la diablamo plimultiĝis

antaŭ la palaco kaj laŭvoĉe postulis, ke la reĝo venu-montriĝu kaj ke li rapidu savi la subteran mondon de l'venonta danĝero.

Sed kio do okazis? ĉu tertremo, subakvumo aŭ revolucio!

Tradukis el armena lingvo V. S.

(Daŭrigota)

Краткий обзор истории вспомогательного международного языка „Esperanto“ и его цель.

Идея международного языка стара, как мир. Стоит только вспомнить Вавилонскую башню и мотивы, побудившие народы приняться за ее постройку, и каждому станет ясно, что эта идея, как главный источник любви и мира, действительно вѣчна. Особенно сильно стало интересоваться человечество идеей о международномъ языкѣ въ XVII и XVIII вѣкахъ, въ периодъ развитія мысли, наукъ и искусствъ; Многіе ученые, лингвисты и борцы мысли работали надъ составленіемъ общаго международного языка. Такихъ языковъ зарождалось нѣсколько; однимъ изъ наиболѣе знакомыхъ намъ является языкъ „Волапюкъ“, составленный священникомъ Иоганномъ Шлейеромъ. Но и этотъ языкъ, какъ и всѣ его предшественники, оказался нежизнеспособнымъ; онъ не сумѣлъ достигнуть высокой цѣли—совершенства. Осуществленіе этой трудной задачи удалось нашему высокочтимому Majstro (главѣ), варшавскому доктору Лудовику Марновичу Заменгофу. Его международный языкъ „Эсперанто“ является первымъ совершеннымъ языкомъ, по крайней мѣрѣ, теперь. Это признали за нимъ всѣ народы, и даже нѣкоторые проповѣдники своихъ международныхъ языковъ сдѣлались горячими сторонниками эсперанто.

Въ 1887 году появилась на эсперантскомъ языкѣ первая брошюра: въ которой авторъ подписался псевдонимомъ: Докторъ Эсперанто; впоследствии это имя стало названіемъ языка. Слово Эсперанто значить надѣющийся и оно какъ нельзя болѣе подходитъ въ языкъ, который надѣется провести въ жизнь и осуществить великую идею народнаго братства. Какъ мы видимъ, языкъ Эсперанто еще очень молодой, —онъ живеть всего лишь 22 года, а между тѣмъ его успѣхи поразительны. Нѣтъ такого угла въ мірѣ, гдѣ бы совершенно не знали языка Эсперанто. Онъ приобрѣлъ уже мировую извѣстность; даже въ далекой Австраліи и на разныхъ островахъ есть эсперантскія общества, клубы или группы. Лучше всего укажемъ намъ на успѣхи новаго языка статистика эсперантскихъ обществъ, клубовъ и группъ, разбѣянныхъ по лицу земли.

Европа

Въ Германіи	222 общ. кл. и гр.
— Франціи	220 „
— Англій	185 „
— Австріи	139 „
— Испаніи	112 „
— Россіи	83 „
— Бельгіи	55 „
— Швейцаріи	52 „
— Швеціи	43 „
— Болгаріи	28 „
— Голландіи	25 „
— Италиі	18 „
— Румыніи	14 „
— Даніи	13 „
— Венгріи	12 „
— Финляндіи	10 „
— Кавказѣ	5 „
— Норвегіи	4 „
— Португаліи	3 „
— Греціи	1 „

Всего въ одной Европѣ 1,244 общ., клуб. и груп.!

А м е р и к а

Въ Соедин. Штат. 193 общ. кл. и гр.	
— Бразилія	24 "
— Чили	38 "
— Канадѣ	10 "
— Мексикѣ	7 "
— Аргентинѣ	2 "
— Уругвай	2 "
— Боливіи	1 "
— Перу	1 "
— Колумбіи	1 "
— Венесуэлѣ	1 "

Въ Америкѣ всего 280 общ., кл. и гр.

А з і я

Въ Турціи	6 общ., кл. и гр.
— Японіи	6 "
— Индіи	6 "
— Кохинхинѣ	1 "
— Китаѣ	1 "

Въ Азійи всего 20 общ.

А ф р и к а

Въ Алжирѣ	5 общ.
— Египтѣ	2 "
— Гвинее	1 "
— Капландѣ	1 "
— Наталѣ	1 "
— Трансваалѣ	1 "
— Тунисѣ	1 "
— Суданѣ	1 "
— Портъ-Луи	1 "

Въ Африкѣ всего 14 общ., а въ Австраціи 7.

На островахъ

Въ Филиппинскихъ	11 общ.
— Мальтѣ	10 "
— Новой Зеландіи	5 "
— Банарскихъ	2 "
— Мадагаскарѣ	2 "
— Кубѣ	2 "
— Мадерѣ	1 "
— Самосѣ	1 "
— Целебесѣ	1 "

На островахъ находятся всего 35 общ., кл. и гр., а всего на землѣ—1,600 общ., клубовъ или группъ. При этомъ

на языкѣ Эсперанто издается болѣе 80 газетъ и журналовъ и имѣется уже обширная литература, какъ переводная, такъ и оригинальная. Все это показываетъ, какъ быстро растетъ интересъ къ новому международному языку.

Чѣмъ-же вызванъ этотъ всеобщій интересъ?

Безусловно онъ вызванъ очевидными и неоспоримыми достоинствами языка.

Языкъ Эсперанто простъ, благозвученъ и легокъ для изученія. Вся его грамматика состоитъ изъ 16-ти правилъ, заучить которые можно въ нѣсколько часовъ каждому образованному человѣку. Исключеній изъ правилъ нѣтъ вовсе; все пишется, какъ говорится, и читается, какъ написано. Удареніе всегда стоитъ на опредѣленномъ мѣстѣ—на предпоследнемъ слогѣ. Алфавитъ—латинскій и, слѣдовательно, знакомый 99%—мъ образованныхъ людей. Въ основу языка взято большинство латинскихъ корней, а также и тѣ слова, которые по своей общезнаваемости сами стали интернациональными. Число словъ заучивать приходится небольшое, потому что при помощи разныхъ суффиксовъ и префиксовъ изъ одного коренного слова каждый изучившій эсперантскую грамматику самъ можетъ образовать цѣлый рядъ новыхъ словъ. Ихъ заучивать уже нѣтъ надобности; надо только знать значеніе суффиксовъ и приставокъ и своевременно пользоваться ими. Напримѣръ: умный по-эсперантски *zaĝa*. Образуетъ слово глупый: стоитъ прибавить приставку *mal*, показывающую противоположность, и слово готово. Значитъ глупый—*malzaĝa*; прибавимъ суффиксъ *ul*, показывающее лицо, обладающее нѣкоторымъ свойствомъ, и получимъ слово *zaĝulo*—мудрецъ и т. д. Суффиксовъ и приставокъ немного, и ихъ обыкновенно свободно проходятъ въ продолженіе 10 уроковъ, необходимыхъ для изученія языка.

Из личной практики я имѣла возможность убѣдиться, что даже малообразованные и даже только грамотные люди усваивали языкъ Эсперанто самое большее въ 4 мѣсяца, то есть въ 16 уроковъ.

Простота, общедоступность и, главное, его высокая цѣль открываютъ языку Эсперанто широкое будущее. Цѣль новаго международнаго языка—быть средствомъ къ ближайшему знакомству народовъ, уничтожать враждебность и недоверіе, поселенная между ними взаимнымъ незнаніемъ и непониманіемъ. Вспомогательный международный языкъ Эсперанто является самымъ удобнымъ для международныхъ сношеній и на западѣ имъ уже широко пользуются въ мірѣ коммерческомъ, медицинскомъ и литературномъ. Зеленая пятиконечная эсперантская звѣзда—восходящее свѣтило надежды; какъ путеводный маякъ, она приведетъ человечество къ вѣчно-желанной пристани. къ дружбѣ, любви и миру.

* *

ԽՊԳԻՐԵՆՑՈ ԵՆ ՆԵՐԱ ՆՊՁՑՈՎԸ

Միջազգային լեզու ստեղծելու գաղափարը շատ հին է. նա հասնակակից է աշխարհին և ուղեկցել է նրան զուգընթացաբար: Բաւական է, եթէ յիշենք Բաբելոնի աշտարակաշինութիւնը և այն մօտիկները, որոնք դրեցին մարդկանց այդպիսի մի շինութեան ձեռնամուխ լինել և յետոյ էլ ատել միմեանց ու բաժանուել ու ամեն ոք կը հասկանայ, որ այս գաղափարը, որպէս սիրոյ և խաղաղութեան առաջին գաղափար, ճիշտ որ յաւիտենական է: Մարդկութիւնն առանձնապէս հետամուտ եղաւ միջազգային լեզու ստեղծելուն ժի և ԺԸ դարերում՝ գիտութեան, արուեստի և մտաւոր զարգացման շրջանում: Շատ գիտնականներ, լեզուաբաններ և մտաւորականութեան ուսնվիրաներ իրենց աշխոյժը նուիրել են այդ գաղափարին և շուտով մի շարք լեզու-

ներ ստեղծուեցան, որոնցից մեզ աւելի ծանօթ է «Կլօպպիկը»; որ կաղմեց Ի. Շլէյեր անունով կրօնաւորը: Բայց այս լեզուն էլ իր շատ նմանների հետ գատապարտուեց անիրազրոժման որպէս անկատարելաւ և այդ մեծ խնդիրը մնաց իրազրոժել մեր բազմաթիւ Majstro-ին՝ Վարշաւայի բժիշկ Զամենհօֆին, որի ստեղծած Ըսպէրանտո միջազգային լեզուն իր կատարելագործութեամբ այնպիսի լաւ ընդունելութիւն գտաւ, որ միջազգային լեզու ստեղծել աշխատող մի շարք հեղինակներ իրենք առաջին պաշտպաններ և տարածողներ եղան:

1887 թ. լոյս տեսաւ էսպերանտական առաջին բրօշուրը, որի համեստ հեղինակը աշխարհ եկաւ Դոկտօր Ըսպէրանտօ կեղծ անուամբ և վերջը լեզուի անունն էլ կոչուեց էսպերանտօ: Այս խօսքը նշանակում է յուսացող և անա այդ յոյսն է, որ մարդկութեանը եղբայրութեան գաղափարով պիտի շարկապէ: Այսպիսով ուրեմն էսպերանտօ լեզուն 22 տարի միայն գոյութիւն ունի, բայց զարմանալի ընդունելութեան է հանդիպել նա, և աշխարհումս չկայ մի անկիւն, որտեղ էսպերանտօ ըլորովին չը գիտենան: Նա արդէն համաշխարհային նշանակութիւն է ստացել և մինչև անգամ Աւստրալիայում և հեռաւոր կղզիների վրայ կան ընկերութիւններ, ժողովարաններ և ընկերակցութիւններ: Անձ և ստատիստիքան. Եւրոպայում կան 124 ընկերութիւն, ժողովարան և ընկերակցութիւններ, Ամերիկայում 280, Ասիայում 20, Աֆրիկայում 14, իսկ Աւստրալիայում 7, բացի դրանից Ֆիլիպպեան կղզիների վրայ 11, Մալթա կղ. 10, Նոր Զելանդիա 5, Կանարեան կղզ. 2, Մադագասկար 2, Կուբա 2, Մադէյրա 1, Սամոս 1, Տելուրեյ 1, ուրեմն կղզիների վրայ 35: Իսկ եթէ հաշուենք և մասնաւոր խմբակցութիւններ, անհատներ, այն ժամանակ մենք կը տեսնենք որ նոյն իսկ Ռուսաստանի ամեն մի խուլ անկիւնում գտնէ մէկ էսպերանտիստ կայ:

მედონებულოა, რომ შეასრულებს დიდებულს მიზანს, ადამიანთა გრძნობას. როგორც ვხედავთ ესპერანტული ენასულ 22 წელიწადია რაც არსებობს, მაგრამ ამის წარმატება გასაოცარია. დედამიწის ზურგზე არ მოპოვება ისეთი ადგილი, სადაც სრულებით არ იცოდნენ ესპერანტოს ენა. ამ ენამ კიდევაც დაიმსახურა მსოფლიო მნიშვნელობა. შორეულ ავსტრალიაში და სხვა კუნძულებზედაც კი დაარსებულია ესპერანტული საზოგადოება, კლუბები და ჯგუფები. ამ ენის წარმატება ყველაზე ნათლად გვიჩვენებს სტატისტიკა ესპერანტულ საზოგადოების, კლუბებისა და ჯგუფებისა, რომელნიც გაფანტულნი არიან მთელ დედამიწის ზურგზედ. მარტო ევროპაში 1244 სხვა და სხვა ესპერანტული დაწესებულებანი არიან; ამერიკაში 280, აზიაში 20, აფრიკაში 14, ავსტრალიაში 7 და კუნძულებზედ 35 — სულ 1600. ამასთან ესპერანტულ ენაზე გამოდის 80-ზე მეტი ყურნალ-გაზეთები, არსებობს ფართო ლიტერატურა, როგორც ნათარგმნი ისედაც ორიგინალური, ღ ყველა ეს გვიჩვენებს თუ როგორი სისწრაფით იზრდება ინტერესი ამ ენისადმი. ეს უმკველად გამოწვეულია იმითი, რომ **ესპერანტო არის მარტივი, ყურისთვის სასიამოვნო და ადვილი შესასწავლად.** მთელი გრამმატიკა შესდგება 16 კანონისაგან, რომლის შესწავლა შეიძლება ერთს-ორს საათში ცოტათ თუ ბევრათ განვითარებულს ადამიანს. გამოწვევის ამ კანონებში სრულებით არ არის. ანბანი ლათინურია და მასადაამე 99% განათლებულ ადამიანისთვის ნაცნობია. ბევრი სიტყვების დასწავლა საჭირო არაა, რადგანაც სხვა

და სხვა სუფიქსებისა და პრეფიქსების საშუალებით ერთის ძირითადის სიტყვიდან, ყველამ ვინც ესპერანტული გრამმატიკა იცის, შეუძლიან მრავალ სხვა სიტყვა (მიიღოს) შეადგინოს. პრაქტიკა გვიჩვენებს, რომ ცოტა განათლებულს ან მარტო წერა კითხვის მცოდნე ადამიანისთვის 16 გაკვეთილზე მეტი საჭირო არ არის ესპერანტოს ენის შესწავლისთვის, კვირაში ერთხელ რომ იმეჯადინოს. სიმარტივე, სიადვილე და უმთავრესად დიდებული მიზანი — დიდს მომავალს უხსნიან ამ ენას. იმ საშუალების გახდომა, რომელთაც ხალხი მომავალში ერთმანეთს გაიცნობენ არის მიზანი ესპერანტოსი, მოსპობა სიძულვილისა და უნდობლობისა, რომელიც გამოწვეულია ადამიანთა შორის ერთმანეთის უცოდინარობით და ერთმანეთის გაუგებლობით, ესპერანტო არის ყველაზე მარჯვე ენა, ერთა შეერთებისა და თანაზიარებისათვის, დასავლეთში კიდევაც სარგებლობენ მითი და დიდი ადგილი უჭირამს ვაჭრობაში, მედიცინაში და ლიტერატურაში. მწვანე ხუთ სხივიანი ესპერანტული ვარსკვლავი ამომავლობის იმედის მნათობია. იგი ასწავლის კაცობრიობას: ძმობას, ერთობას და სიყვარულს.

BIBLIOGRAFIO

Hundo kaj Kato, armena legendo de Hov. Tumanjan. esperantigis V. Sirunjan. Tiflis. 1910, Presejo „Progreso“ p. 10 k. aŭ 10 sd.

Nia infana biblioteko riĉiĝis per nova belega libreto: „Hundo kaj Kato“, kiu estas zorge tradukita kaj belege ilustrita. Aŭtoro de tiu-ĉi legendo, Hovhanes Tuma-

njan estas unu el famaj armenaj poetoj kaj ni salutas la elekton de la tradukinto. Ni plezure rekomendas tiun-ĉi libreton al niaj legantoj.

H. T.-A.

Aa	Bb	Cc	Ĉĉ	Dd	
a	b	c	ĉ	d	
u	f	g	ĝ	ĥ	
o	ĝ	ĉ	h	ĥ	
Fe	Ff	Gg	Ĝĝ	Hh	Ĥĥ
э	ф	г	(дж)	(h)	х
т	ѳ	џ	џ	ч	ѣ
џ	ѳ	џ	џ	џ	ѣ
Ii	Jj	Ĵĵ	Kk	Ll	Mm
и	й	ж	к	л	м
ћ	ј	ѣ	ќ	љ	м
и	е	ј	ј	љ	џ
Nn	Oo	Pp	Rr	Ss	Ŝŝ
н	о	п	р	с	ш
н	о	ч	р	"	џ
б	о	з	с	с	џ
Tt	Uu	Ŭŭ	Vv	Zz	
т	у	у (краткое)	в	з	
т	у	у (кварт)	џ	џ	
џ	џ	џ (содолано)	џ	џ	

Урокъ первый

Буква h произносится как h въ языках нѣмецкомъ, латинскомъ и др.; буква ĥ произносится кратко—какъ въ словѣ аувціонъ.

Каждое слово читается такъ, какъ оно написано. Удареніе находится на предпоследнемъ слогѣ.

Для того, чтобы изъ одного слова образовать различныя другія слова, мы пользуемся грамматическими окончани-

ями, соединеніемъ словъ, приставками и суффиксами.

Существительное всегда оканчивается на o: patro-отецъ. Прилагательное всегда оканчивается на a: bona-хорошій. Для образованія множественнаго числа прибавляется окончаніе j: bonaj infanoj-хорошія дѣти. Глаголь по лицамъ и числамъ не измѣняется. Настоящее время принимаетъ окончаніе as: mi faras я дѣлаю.

mal-означаетъ прямую противоположность; напр.: bona-хорошій, mal-bona-плохой; fort-a сильный, mal-fort-a слабый; lumo-свѣтъ, mallumo-мракъ; estimi-уважать malestimi-презирать; bela-красивый malbela-безобразный; ĝoji-радоваться mal-ĝoji-печалиться; beni-благословять, mal-beni-проклинать; surge-наверху, malsurge-внизу.

in-означаетъ женскій полъ; напр.: patro-отецъ, patrino-мать; frato-братъ, fratino-сестра; fianco-женыхъ, fiancino-невеста; koko-пѣтухъ, kokino-курица; bov-o-быкъ, bovin-o-корова. Члена неопредѣленнаго нѣтъ; есть только опредѣленный la, одинаковый для всѣхъ родовъ, надемей и чиселъ. Употребляется для того, чтобы сдѣлать понятіе опредѣленнымъ; patro-отецъ вообще, la patro-тотъ отецъ, о которомъ уже говорили или который намъ извѣстенъ.

Ի Ա Ս Ա Ռ Ե Ջ Ի Ն

Էսպերանտո լեզուն ունի 28 տառ, որոնք սոյն կամարում տպուած են. դրանցից առաջին կարգը էսպերանտո է, երկրորդը ասերէն, երրորդը հայերէն; իսկ չորրորդը վրացերէն: Տասերը և տասերից կազմուած բառերը կարդացուում են այնպէս, ինչպէս որ գրուած են. օրինակ patro (նշանակում է հայր) կարդացուու է պատրո, tajloro (դերձակ) տայլորո, kapti (երգել) կանտի, j տառը նոյն է ինչ որ հայերէն j տառը և ձայնաւորները հետ է

միտն վանկ կազմում. օր. օյ-այ, օյ-էյ, օյ-օյ, օյ-ույ. երբ ձայնաւորներէ առջեւից է դրած լինում, հետևող ձայնաւորը փափկանում է, օր. յօ-եա, յօ-ե, յօ-եօ, յօ-իւ:

1 տարբ արտասանում է աեւլի փափուկ քան հայերէնի 1 տարբ:
 2 տարբ կիսաձայն է և արտասանւում է կէս և կէս ու. օր. Eŭropo-ծրոպա, aĉtuno-առտնեօ:

Ենտը միշտ գտնւում է նախալերջին վանկի վրայ. օր. frato, aparteni, foĵuo.

Էսպերանտօն կարգացում է այսպէս, ինչպէս որ գրւում է. օր.

mi havas lernanton en Baku.

մի հաւաս լերնանտօն էն Բակու:

Յօր, էսպերանտօ լեզուն ունի միայն որոշեալ յօր՝ la; որ փոք է ածոււմ բոլոր սեռերի, թուերի և հոլովների մէջ անփոփոխ, օր. la patro-հայրը, la patrino-մայրը, la fratoj-եղբայրները և այլն:

Գոյական անունները վերջանում են միշտ օ. օր. ŝtono քար, herbo խոտ, bovino կով: Յոգնակի թում օ վերջաւորութեանը աւելացնում են յ:

Հոլովումը.—բոլոր բառերը հոլովւում են հետևեալ կերպով.

Նզակի

Ուղղական. la patro հայրը

Սեռական. de la patro հօրը.

Տրական. al la patro հօրը.

Հայցական. la patron հօրը (զհայր).

Գործիական. per la patro հօրովը.

Պատմական. pri la patro հօր մասին:

Եռզակի

Ուղղական. la patroj հայրերը.

Սեռական. de la patroj հայրերի.

Տրական. al la patroj հայրերին.

Հայցական. la patrojn հայրերին.

Գործիական. per la patroj հայրերովը.

Պատմական. pri la patroj հայրերի մասին.

Բոլոր բառերն այսպէս են հոլովւում:

կան: Ածականները հոլովւում են գոյականների պէս:

Նզակի. Ու. bona, Ս. de bona, Տ. al bona, Հ. bonan, Գ. per bona, Պ. pri bona-

Եռզակի. Ու. bonaj, Ս. de bonaj, Տ. al bonaj և այլն: Եթէ ածականն ու գոյականը միասին են, երկուսն էլ հոլովւում են. օր. հայցական հոլովը կըլինի la pat-

ran domon հայրական տունը (զհայրերի տունն). յոգնակի ուղղականը la patroj domoj հայրական տները և այլն:

Մակբայ վերջանում է e. օր. bone բարի, ĉirkaŭ շուրջը:

Բայի անորոշ դերբային վերջանում է i, օր. esti լինել, kanti երգել: Սահմանական եղանակի ներկան վերջանում է as. օր. mi kantas ես երգում եմ vi (ci)* kantas դու երգում ես, li kantas նա երգում է, ni kantas մենք երգում ենք, vi kantas դուք երգում էք, ili kantas նոք երգում են:

Բառակազմութիւն.—էսպերանտօի բառերը կազմւում են նախ քերականական վերջաւորութիւններով. օր. koler արմատից kolero բարկութիւն, koleri բարկանալ, kolera բարկացած, kolere բարկութեամբ. երկրորդ երկու բառերի միաութեամբ, օր. ĝardeno պարտեզ, pordo դուռ. ĝardenpordo պարտեզի դուռ. երրորդ էսպերանտօի մէջ գործ են ածոււմ բոլոր միջադրային գործածութիւն ունեցող բառերը. օր. teatro.kulturo koncerto և այլն:

Բառերը կազմւում են նաև նախածանցներով և միջածանցներով: Օրինակ եթէ մենք գիտենք varma տաք, բառը, ցուրտը գտնելու համար աւելացնում ենք mal նախածանցը սկզբից աւելացնող մասնիկը և ստանում ենք malvarma, որ նշանակում է ցուրտ. այսպէս seka չոր, malseka թաց, granda մեծ, malgranda փոքր, fermi փակել, malfermi բաց անել, ofte յաճախ, malofte քիչ անգամ և այլն:

*) Ci—դու, համարեա չի գործածւում, այլ փոխարինւում է vi-ով (դուք): Ci դործ են ածում արհամարհանք արտայայտելիս:

Ածական անունները վերջանում են միշտ a. օր. bona բարի, patra հայրա-

kato kaj la infano sidas sur la planko.
La bildo estas tre bela. La domoj ne estas malaltaj. La libro estas granda. La kajero estas malgranda. La infano ne estas malbela. La kuzo estas juna. La avino estas maljuna. Ĉapoj estas novaj. La benkoj estas oportunaj.



knabo-мальчикъ, *იყაჲ*, ბიჭი.
kajero-тетрадь, *თხარჲ*, რვეული.
Diu-Bogъ, *სათოლბ*, ღმერთი.
patro-отецъ, *საჲრ*, მამა.
bona-хорошій, добрый, *ლა*, *გარჲ*, კარგი.
legi-читать, *კარჲლ*, კითხვა.
skribi-писать, *გრჲ*, წერა.
onklo-дядя, *სორჲგარჲ*, *გხარჲ*, ძია, ბიძა.
paroli-говорить, *ჩოხლ*, ლაპარაკი.
kudri-шить, *კარჲ*, კერვა.
labori-работать, *საქათსლ*, მუშაობა.
fraŭlo-холостой, *სამარჲ*, საცოლო კაცი.
promeni-гулять, *გროხლ*, სეირნობა.
sinjoro-господинъ, *სარონ*, ბატონი.
veni-приходить, *ვალ*, მოსვლა.
leganto-ученикъ, *სოკხერა*, მოსწავლე.
lerni-учиться, *ოსანჲლ*, სწავლა.
kato-кошка, *კათოლ*, კატა.
kaj-и, *ს*, და.
infano-дитя, *სრჲჩაჲ*, ბავშვი.
sidi-сидѣть, *სათსლ*, ჯდობა (ვხვარ).
sur-на, *ქოჲ*, ზე.
planko-подъ, *სათსლ*, იატაკი.
bildo-образъ, *სათსლ*, ხატი.
esti-быть, *ქსლ*, ყოფნა.
tre-очень, *ჯათ* (*ჩარჲს*), ძალიან.
bela-красивый, *გხეგჲლ*, ლამაზი.
domo-домъ, *თოლ*, სახლი.
ne-не, *იჲ*, არა.
alta-высокий, *გარჲრ*, მაღალი.
libro-книга, *გხრჲ*, წიგნი.
granda-большой, *მხბ*, დიდი.
kuzo-двоюродный братъ, *სორ* *ს* *მარჲგ*
რორჲლ, ბიძაშვილი.

juna-молодой, *სრჲთათარჲ*, *ჯანსლ*, ახალი
გახდა.

ავი-დხლ, *სათ*, პაპა.

ĉaro-шапка, *გარჲლ*, ქუდი.

nova-новый, *სორ*, ახალი.

benko-скамья, *სათარჲს*, სკამი.

oportuna-удобный, *სარმარ*, მარჯვე.

KRONIKO

Kunveno de Esperantistoj.—Ministro de internaj aferoj rajtigis Rusan Ligon de Esperanto aranĝi en Peterburgo Kunvenon de tutrusa esperantistaro. La kunveno havos lokon en Aprilo de 20 ĝis 25 (maln.). Ni sciigos niajn legantojn pri la ĝia programo en sekvantaj numeroj de ĵurnalo.

Sukceso de Esperanto.—Lingvo internacia Esperanto fariĝas tre moda ĉe la kronaj personoj. Antaŭ nelonge Hispana reĝo Alfonso XIII, kiu honorigis kreinton de Esperanto D-ron Zamenhof per ordeno de Izabela katolika, komencis ellerni Esperanton kaj nun jam bone komprenas lingvon. Reĝino de Rumanujo Elizabet estas fervorega defendantino de nia kara lingvo kaj mem estas bona esperantistino. Ankaŭ, oni diras, ke la reĝo de Anglujo —Eduard perfekte parolas esperante.

(„Пр. Край“)

— Esperanto disvastiĝas en Italujo. La unua kongreso de la italaj esperantistoj okazos en Firenze, la 21—23 Marto 1910 j. („Esperanto“)

— La unua Kongreso de U. E. A. („Universala Esperanto-Asocio“) okazos en Augsburg (Bavarujo) la 1—6 Aŭgusto 1910 j. Tiu kongreso estas speciale difinita por Eŭropo; alia por Ameriko okazos samtempe kun la Esperantista Kongreso en Vaŝington. („Esp.“)

— De la dua numero nia ĵurnalo havos humoran fakon, nur esperantan.

— Centra Komitato de „Societo Esperantista Kaukaza“ ricevis peton de Samtredi (fervoŝtacio, ĉirkaŭigita de granda vilaĝo) doni rajton aranĝi lokan aparton de la Societo. En jenaj tagoj oni donos la rajton.

— En Ahalciĥ la instruisto de Katolika-armena lernejo s-ro Klajekĉejan aranĝas E-an grupon. Oni kolektiĝas kaj ellernadas Esperanto por baldaŭ aranĝi lokan aparton de „S. E. K.“

— En Batumo oni instruigas E-on en armena apudpreĝeja lernejo.

Общее собрание Кавказского О-ва Эсперанто.—В воскресенье, 21-го февраля въ залѣ Кавказскаго Медицинскаго О-ва состоялось общее годичное собрание Кавказскаго О-ва Эсперанто. Засѣданіе открыла предсѣдательница О-ва F-ino П. С. Павлова. Читались доклады: секретаря—о дѣятельности О-ва за отчетный 1909 г., кассачка—о состояніи кассы, библиотекаря и доклады ревизионной комиссіи. Затѣмъ былъ избранъ новый комитетъ на 2 года, т. е. двухлѣтній срокъ стараго состава уже истекъ. Были выбраны: предсѣдательницей F-ino П. С. Павлова, 5 членовъ комитета: В. С. Колюбакинъ, I. Θ. Асатуровъ, С. Г. Алдановъ, А. А. Теръ-Аствацатрянъ и А. А. Апресянъ и кандидатомъ въ члены комитета—В. М. Осиповъ. Избрава была также ревизионная комиссія, въ составъ которой вошли F-ino П. Н. Токарева, I. Янковскій и А. В. Добрынянъ. Затѣмъ баллотировались лица, желавшія записаться въ дѣйствительные члены О-ва.

Съѣздъ Эсперантистовъ.—Разрѣшенный министерствомъ вн. дѣлъ первый все-россійскій съѣздъ Эсперантистовъ созывается Россійской Лигой Эсперантистовъ въ Петербургѣ 20—25 апрѣля. Мы ознакомимъ нашихъ читателей съ программой съѣзда.

Успѣхи Эсперанто.—Языкъ Эсперанто

начинаетъ входить въ моду у коронованныхъ особъ. Такъ недавно король Испаніи Альфонсо XIII, наградившій творца языка Эсперанто д-ра Заменгофа орденомъ Изабеллы Католической, началъ изучать Эсперанто и теперь прекрасно владѣть имъ. Ярой Эсперантисткой является также Королева Румыніи Елизавета. Она является покровительницей эсперантистовъ. Говорятъ также, что и король Эдуардъ англійскій прекрасно владѣть языкомъ Эсперанто.

(„Пр. Край“)

Հսպէրանտիստների համագումար.—
Ներքին գործոց մինիստրը թոյլ է տուել
Հսպէրանտիստների Ռուսական Լիգային
Պետերբուրգում Համառուսական Համա-
գումար հրահրել ապրիլի 20—25-ին,
Ընթերցողներին մենք կը ծանօթացնենք
հրա ծրագրի հետ յետագայ համարնե-
րում:

Հսպէրանտի յարողութիւնները: Էսպէ-
րանտո լեզուն հետզհետէ նուաճումներ է
անում նաև արքունիքներում: Իսպանիայի
Ալֆոնս ԺԻ. Թագաւորը, որ վարձատրոյց
էսպէրանտի հեղինակ դօկ. Զամենհօֆին
կաթոլիքական Իգարելայի շքանշանով,
սկսեց սովորել այդ լեզուն և այժմ ըս-
տական լաւ հասկանում է: Ռումանիոյ Ե-
լիզաւետա Թագուհին ջերմ էսպէրանտիստ
է և պաշտպան էսպէրանտիստների: Ա-
սում են նաև որ Անգլիայի Էդուարդ Թա-
գաւորն էլ հրաշարի կերպով իւրացրել է
էսպէրանտոն:

Եսպերանտիստները սիւնը. Մինացան
սալիմետա մինիստրն Ենթա Ըարտո ռու-
սցոտի Եսպերանտիստները Լոցան, իրոմ
Միլլարն յ. Երեւանի Մի Մոցելո
ռուսցոտի Եսպերանտիստն յարիլոսի
20—25-Ըց. Իցց Գագաւոմոտ Մյոտոցցե-
լցց Լոցելոս Երոգրամն:

Եսպերանտոս Կարմալցոմ. Եսպերանտո
տանԸատան Երկրլցլցց Եսպելմֆոցո Եր-

რებში. ამას წინათ ისპანის მეფემ აღ-
ფონს მე-**XIII**, დაასაჩუქრა ესპერანტო
ენის ავტორი ექიმი ზამენჰოფი კათო-
ლიკების იზაბელის ორდენით, დაიწყო
ესპერანტოს სწავლა და ეხლა მშვენიერ-
ად ლაპარაკობს. მეორე არის რუმინ-
ის მეფის მეუღლე ელიზავეტა, რო-
მელიც ითვლება მხურვალე ესპერან-
ტისტკათ. აგრეთვე ამბობენ, რომ ინგ-
ლისის მეფე ედუარდი მშვენიერად ლა-
პარაკობს ესპერანტო ენაზე.

Redaktoro-Eldonisto H. Ter-Astvacatjanc

ANONCOJ

Doktoro M. N. MOSESOV

Internaj kaj infanaj malsanoj

Akceptas ĉiutage matene 9—11 h.

" " vespere 5—7 h.

Elisavetinskaja № 21.

3—1

Ekzercareto Esperanta

5 kop.

HUNDO kaj KATO

Armena legendo de H. Tumanjan.

10 kop.

Aĉetebla ĉe aŭtoro: V. Sirunjan, Tiflis,
Monumenta p. № 3, kaj en la red. de
„Kaŭkaza Esperantisto“.

10—1

Librejo kaj Libretenejo

„G U T E N B E R G“

Tiflis, Ŝtabnaja str. d. Lazarev

Oni havas lernolibrojn kaj aliajn librojn,
esperantajn, rusajn, armenajn, francajn,
germanajn, kartvelajn k. t. p. Adreso:
Tiflis, Librejo „Gutenberg“. 5—1

Годъ **ЗАКАВКАЗЬЕ** V

Ежедневное издание

Открыта подписка на 1910 г.

Подписная цѣна: въ Тифлисѣ за годъ 6 р.,
за полгода 3 р. 50 к. Съ пересылкой
въ другіе города за годъ 8., за пол-
года 4 р. 50 к. Помѣсячно повсюду 76
коп. За границу вдвое. Адресъ:
Тифлисѣ, Эрванская пл., д. Гургенова,
общій входъ съ конторой натариуса
Мгеброва.

Ред.-Изд. Г. I. Амираджиби

BINDEJO

De R. A. Feldštejn

Ekzistas de 1878 jaro

Tiflis, Miĥajlovski pr. domo de Mantašov

№ 27.

La bindejo havas plejnovajn ilojn por
fari kontorajn kaj aliajn bindaĵojn. Gran-
da elekto de grandaj presliteroj rusaj,
francaj, kartvelaj, armenaj kaj esperantaj.

Oni presas sur la silko, veluro, atla-
so kaj aliaj ŝtofoj. Granda elekto de vin-
jetoj kaj desegnaĵoj por belaj laboroj.
Oni presos ĉiaeble ore kaj diverskolore.

Oni surgluas kaj lakigas geografajn
kartojn, broŝurigas librojn kaj kudras
per metalfadenoj.

Oni plenumas la mendojn akurate kaj
malkare.

Rabato por Esperantistoj

1—1

GRANDA LUDILVENDEJO

Miĥajlovski pr. № 38

Granda Elektro.

Pupoj, pilkoj, turnludiloj, sersoj, tambu-
retoj, fajfuletoj, keglaroj. Pujaj meblaroj,
servicoj, infanaj velocipedoj.

Loto, domeno, ŝakoj k. t. p.

Esperantistoj mendu!

1—1

Հ. Տէր-Աստուածատրեանի

ԳՐԱԳԻՐԸ ԻՍԳԻՐԵՅՑ ԼԵՁՈՒԻ 25 Կ.

ԻՍԳԻՐԵՅՑ-ՀՈՅԵՐԻՆ ԲՈՒՐՇԵՆ 50 Կ.

Կարելի է գիմել խմբագրութեան: Պահանջ «Գրատաների» գրականութեան: Հասցէն Тифлисъ, книжный магазинъ „Гуттенбергъ“ կամ Tiflis, Librairie „Guttenberg“.

10—1.

GRANDA MEBLLABOREJO

De Arsak Eganjan

Arsenalnaja str. № 7.

Oni pranas mendojn malkare

FOTO-CINKOCRAFIO

d e

S. A. Sogomonjan

Plenumas փառայալն կիճաջոյն.

Oni preparas zinkajn kaj kuprajn kliŝaĵojn por ilustritaj eldonoj kaj gazetoj, por prezaroj, anoncoj, landkartoj, planoj, notoj, faksimiloj k. t. p.

Oni parolas kaj korespondas esperante.

Tiflis, Puŝkina pasaĵo.

LA ONDO DE ESPERANTO

«Волна Эсперанто»

Aperas ĉiumonate, krom julio.

Jarabono 1 rublo—1,06 sm.

Adreso: Moskvo, Rusland, Tverskaja, 28.

8—1

Центральный магазинъ

Мануфактурныхъ модно-галантерейныхъ и суконныхъ товаровъ

В Н И М А Н И Е !

Небывало ДЕШЕВО приобретение товаровъ изъ лучшихъ *Заграничныхъ и русскихъ* фабрикъ, а вмѣстѣ съ тѣмъ и *небольшие расходы* по содержанию магазина, дасть имѣ возможность отпускать товаръ по весьма *дешевымъ цѣнамъ*.

Кромѣ того у меня имѣется необходимое громадное удобство для г. г. покупателей приобрести всякаго рода товаръ, а именно: *мануфактурные, суконные, галантерейные, парфюмерные* и т. п.

Прошу многоуважаемыхъ покупателей убѣдиться личнымъ посѣщеніемъ. Магазинъ находится противъ памятника кн. Воронцову, подъ лечебницей д-ра Нава-сардяна по Разъѣзжей улицѣ.

Съ совершеннымъ почтеніемъ А. X. Ванецовъ

CENTR MAGAZENO

De Maŭfakturaj, modo-galanteriaj kaj drapaj komercaĵoj.

A T E N T U !

Ĉar mi akiras tre malkare komercaĵojn de eksterlandaj kaj rusaj fabrikoj, kaj ĉar mi havas malgrandajn-elspezojn por teni magazeton, mi havas eblecon vendi komercaĵojn laŭ tre malaltaj prezoj. Krom tio estas tre oportune akiri de mi diversajn komercaĵojn: manufaktureajn, drapajn, galanteriajn, parfumezajn k. p. t.

Mi petas multtestimatajn aĉetantojn certigi post persona vizito. Rabato al esperantistoj. (Ni parolas esperante.)

Adreso: Kontraŭ la monumento de kn. Voroncov, sub Kuracejo de D-ro Navasardjan sur Razjezjaja str.

Kun plena respekto A. X. Vanecov

Aparto de presejo «Progreso», Dvorcovaja strato, d. de Kartvela Noblaro.